

כב' השופט
אסף זגורי

“מהרגע שילד קטין מתחיל להתרחק מהורהו על רקע קונפליקט הורי בעצימות גבוהה, על בית המשפט לשוות לנגד עיניו שעון חול ועליו לזכור ולדעת שהתערבותו תהיה אפשרית ואפקטיבית רק כל עוד נותר החול בשעון.”

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-8024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט אסף זגורי

המבקשת

פלונית
ע"י ב"כ עוה"ד מיקי חשמונאי ואיריס מנור

נגד

המשיב

פלוני
ע"י ב"כ עוה"ד הדס קרמניצר

בעניין הקטינים

י. – ילידת 24.2.2009
ל. – יליד 9.12.2010
א. – ילידת 29.10.2012
ה. – יליד 24.1.2016
מ. – ילידת 24.7.2017
ע"י ב"כ עוה"ד ליאת בטיש – אפוט' לדין
מטעם הלשכה לסיוע משפטי

1
2 ערעור על החלטת בית משפט לענייני משפחה נוף הגליל – נצרת [כב' השופטת רונית גורביץ']
3 בתיק תלה"מ 22-03-15089 מיום 5.8.2024
4
5

החלטה

6 מהרגע שילד קטין מתחיל להתרחק מהוריו על רקע קונפליקט הורי
7 בעצמות גבוהה, על בית המשפט לשוות לנגד עיניו שעון חול ועליו לזכור
8 ולדעת שהתערבותו תהיה אפשרית ואפקטיבית רק כל עוד נותר החול
9 בשעון.

10
11 במקרה שלפניי לא נותרו גרגירי חול רבים והם הולכים ואוזלים מרגע
12 לרגע עד אשר לא ניתן יהיה עוד להציל את הקשר בין הילדים לאמם.

13
14 על כן נדרשת התערבות שיפוטית אפקטיבית, מיידית, סמכותית, הן של
15 ערכאת הערעור והן של הערכאה הדיונית.

16
17 בקשת רשות הערעור:

18 1. לפניי בקשת רשות ערעור שהגישה המבקשת (להלן "האם") על החלטת בית המשפט לענייני
19 משפחה בתלה"מ 22-03-15089 מיום 5.8.2024 (כב' השופטת רונית גורביץ') בגדרה הורתה

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-8024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

1 על צמצום זמני השהות של המבקשת עם הבת האמצעית א. לשעתיים וחצי, במשך פעמיים
2 בשבוע בלבד ועל חיוב האם בעזרה חיצונית בעניין ניהול משק הבית.

3

4

ההחלטה מושא הבקשה:

5 2. אציין כי מדובר בהחלטה יוצאת דופן ולא שגרתית אשר ניתנה לאחר שבית המשפט קמא
6 פגש בחמשת הילדים של הצדדים (בנפרד עם כל אחד), ערך עמם ראיון קטינים ובמסגרת
7 החלטתו פירט סיכומי השיחה עם כל אחד מהילדים, את שאלותיו, את תשובותיהם ואת
8 התרשמותו מהם. אביא תמצית הדברים ;

9

10 3. בעניין הבת הבכורה י. (בת 15) ציין בית משפט קמא היא גרה אצל האב מעל שנה, עזבה
11 מרצונה את בית האם בשל מריבות שהיו לה עמה וכן הצבת מצלמות. כיום היא פוגשת
12 באם פעם בשבוע לשעתיים. היא התנגדה להרחבת זמני שהות עם האם בשלב זה (אך לא
13 פסלה בעתיד) וסיפרה על מריבות וקשיים ביחסים מולה, כאשר היחסים עם האב תוארו
14 כדבר מושלם.

15

16 4. בעניין הבת א. (בת 11.5), התרשם בית משפט קמא מילדה עצובה שכואבת היחסים
17 המורכבים עם האם. היא עברה לגור עם האב כשבועיים קודם ההחלטה בשל מריבה עם
18 האם ומאז לא שבה לאם וביקשה לצמצם מפגשים עמה לפעמיים בשבוע לשעתיים וחצי
19 בלבד ללא לינה. היא הותירה פתח לשינוי בעתיד, באם יהיו אצל האם יותר בגדים ואם
20 ישתנה היחס של אמה כלפיה. היא שיתפה את בית משפט קמא באיור ששרבטה על דף ובו
21 תמונה עם חצים במתארים מה שהיא חשה ומייחלת לאמה בכל פעם שהיא כועסת עליה.
22 לדבריה הרישום האמור נועד להוציא את הכעסים.

23

24 5. בעניין ל. (בגיל 13) סיפר כי מערכת היחסים עם האב תקינה ועם האם מורכבת ומסובכת,
25 ציין בעיית כביסות בבית ואמר שיש בלגן ולא מוצאים כלום. אין חולק שאף הוא אינו שוהה
26 בדרך כלל בבית האם וביקש להמשיך ולהתנהל בשני הבתים לפי חלוקת הימים הקיימת.

27

28 6. ה. (גיל 8.5) ציין שרוצה להיות עוד יום או יומיים אצל האב כי כף לו אצל האב יותר ואילו
29 אמא "מעצבנת". לא ידע להסביר מה טוב אצל האב ואמר פשוט שלא כף אצל האם. אף
30 הוא אמר שאין מספיק בגדים אצל האם. לא מעוניין בטיפול כי זה מבזבז את הזמן במקום
31 להיות עם חברים ולשחק.

32

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-8024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

1 7. מ. (בת 7) סיפרה שמפריע לה שהאם אומרת דברים על האב ושהיא צועקת על א. . ביקשה
2 עוד יום אצל האב בימי ג' כי לא יודעת בימי ג' למי ללכת. אינה מעוניינת בטיפול כיוון
3 שהאב חושב שלא צריך טיפול.
4

לאחר תיאור הדברים כאמור קבע בית משפט כך:

5
6
7 8. בעניין הקטינה י. – הקשר עם האם חודש והן נפגשות בתיאום ביניהן לפגישות נעימות
8 ומפרות ונראה כי אינן זקוקות יותר לתיווך או התערבות חיצונית. נכון להותר לשתיהן
9 לקבוע את הקצב הנכון להן בקביעת המפגשים.
10

11 9. לגבי א. – מערכת היחסים מורכבת ונראה כי האם מאבדת שליטה ביכולת התמודדות עמה,
12 יש לעבוד בדחיפות על שיקום הקשר בינה לבין האם ובניין האמון מחדש ובשלב זה ייקבעו
13 מפגשים קצרים בבית האם כדי שלא יהיה נתק אך גם לא הידרדרות למריבות ואמירות
14 אלימות ופוגעניות ועל כן צומצמו המפגשים לפעמיים בשבוע לשעתיים וחצי בלבד ללא
15 לינה.
16

17 10. לגבי ל. – הוא עשה את בחירתו לשמור על קשר עם שני ההורים מרצונו החופשי. יש לכבד
18 את בחירתו של ל. לשמור על זמני שהות שווים בשני הבתים של הוריו אך רצוי לאפשר לו
19 להתנהל בחופשיות.
20

21 11. בעניין הילדים הצעירים ה. ומ. – אמנם סיפרו על קשיים בבית האם וביקשו להפחית יום
22 מזמני השהות אך בית משפט קמא מתרשם כי זה מגיע ממקום של היותם מושפעים
23 מהאחים הגדולים, כמו למשל בבריחותיהם מהבית. על כן הסדרי השהות עם ה. ומ. לא שונו
24 והובהר כי על ההורים להפעיל סמכות הורית לקיים את זמני השהות בייחוד כאשר ילד
25 מסרב לחזור לבית ההורה האחר.
26

27 12. באשר לקשיים הקשורים באחזקת הבית, דומה כי אין מנוס והאם צריכה לקחת עזרה
28 קבועה של צד ג' בניקיון כביסה וקיפולים. המצב הקיים של אי סדר וארגון לא יכול
29 להימשך.
30

31 13. בית משפט קמא ביקש דיווח אפוט' לדין ותסקיר משלים בתוך 4 חודשים וחייב ההורים
32 לשתף פעולה עם היחידה הייעוצית האקסטרנית "אהבה".
33

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-8024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

עיקר טענות האם:

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
 - 22
 - 23
 - 24
 - 25
 - 26
 - 27
 - 28
 - 29
 - 30
 - 31
 - 32
 - 33
14. האם טוענת כי ההחלטה ניתנה בהתבסס על מפגש בית משפט קמא עם הקטינים ללא מתן אפשרות לצדדים להתייחס לדברים.
15. האם מוסיפה כי כל המומחים והעו"ס בתיק זה המליצו על זמני שהות שוויוניים של הילדים בבתי ההורים והחלטת בית משפט קמא מנוגדת לכך ללא שחל כל שינוי זולת שמיעת הילדים.
16. האם סבורה כי קולם של הילדים לאו קולם הוא אלא קולו של האב הוא הבוקע מגרונם, כי מדובר בילדים מוסתים ומנוכרים שלא מסוגלים בנסיבות להשמיע קול אותנטי.
17. האם טענה, כי ההחלטה מושא הבקשה למעשה נותנת גושפנקא לרצונם של הילדים ולמעשה מכפיפה את ההתנהלות ההורית ואת זמני השהות לרצונם המוחלט של חמישה ילדים (בגילאים 7,8,11,13,15 שנים בהתאמה).
18. האם מתקוממת כנגד הקביעה שהיא זקוקה לעזרה קבועה בבית בענין כביסות וקיפולים שכן הדבר לא נבדק לא על ידי בית משפט ולא על ידי העו"ס ו/או האפו"ט לדין ומדובר בלא יותר מאשר עוד אחת מהכפשות האב אותה כחלק ממאמצי הניכור. האם טענה כי הילדים מרוקנים הארונות מבגדים שהיא קונה ומעבירים אותם לבית האב.
19. האם טוענת כי מדובר במלאכת מחשבת של הסתה וניכור (מצד האב) עוד מתקופת המשבר ביחסים, דרך הפירוד וכלה בעת האחרונה. הסתה שהחלה בכינויי גנאי של האם בפני הילדים והסתיימה בכך ששלושה ילדים עבור לגור באופן מוחלט רק אצל האב ובקושי נפגשים עם האם וגם השניים הקטנים בדרכם של הגדולים.
20. האם מסכמת, כי מאז מתן ההחלטה, היא לא קוימה ביחס לא, וגם היא וגם ל. וי. גרים אצל האב ולא לנים אצלה עוד והקשר עמם הוא מינימליסטי ביותר. נטען כי ההחלטה של בית משפט קמא למעשה נותנת גושפנקא מוחלטת להסתה ולניכור וכי יש להורות על השבת זמני שהות שוויוניים של האם עם הקטינים ל, א, ה. ומ. כפי שהיו קבועים לפני השינוי וכי יינתנו הוראות בדבר הזמנת חוות דעת מומחית מעודכנת, האב יחויב בטיפול וייקבעו סנקציות בכל הנוגע להפרה של זמני שהות בין אם על ידי הקטינים ובין אם על ידי האב.

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-8024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

עיקרי תשובת האב:

- 1
- 2
- 3 21. הוגשה תשובת המשיב (להלן "האב") לבקשה והוא ביקש לדחותה תוך שטען כי צמצום
- 4 זמני שהות של ילדיהם הגדולים של הילדים לרבות הבת א. היא כורח המציאות והדבר
- 5 מתבקש לאור רצונם של הילדים כפי שנשמע על ידי בית משפט קמא והאפוטר' לדין.
- 6
- 7 22. האב טוען כי גילה סבלנות אין קץ חרף תלונות הילדים ופעל לפי הנחיות כל גורמי הטיפול.
- 8 הוא סבור שהילדים הצביעו ברגליים פשוט כי אף אחד לא הקשיב להם או כי כפו עליהם
- 9 פתרון שאיננו מתאים למידותיהם וקשייהם (הכוונה לקושי של האם בתפקוד ולקושי
- 10 ביחסים של הילדים עם האם).
- 11
- 12 23. האב קובל כנגד תסקירי סעד שונים שהוגשו וטוען כי הם היו "רשלנים". הוא טוען כי האם
- 13 סובלת מפוסט טראומה על רקע פגיעה מינית בילדותה והדבר פוגם בכשירותה ההורית
- 14 ומחייב טיפול.
- 15
- 16 24. האב רואה בתוצאה דהיום בה הילדים הגדולים עברו לגור עמו, תוצר של אי יכולת האם
- 17 לעמוד בעומס גדול הילדים ללא מענה טיפולי מתאים. אלא שהאב מעוניין בתוצאה שכזו,
- 18 בשימורה ובהנצחתה ואף מעוניין שגם הילדים הצעירים ישהו פחות אצל האם.
- 19
- 20 25. האב טוען כי האם הרסה כל חלקה טובה ביחסים עם א. עת ייחסה לה פגיעה מינית באחיה
- 21 הקטנים ותבעה לכנס ועדת תכנון טיפול לפני כשנתיים וחצי לצרכי כפיית טיפול בה.
- 22
- 23 26. האב מוסיף כי בכל חוות הדעת צויין כי אין עדות להסתה מכוונת מצד מי מההורים או
- 24 לניכור הורי. קיימת התרחקות מהאם מצד הילדים אך היא נגרמת בשל מגוון גורמים
- 25 לרבות קשיי תפקוד של האם מול הילדים (האב הפנה לחו"ד מומחית חנה מן).
- 26
- 27 27. האב מוסיף כי האם עלולה ואכן מפרשת המציאות באופן שגוי והדבר גורם לה לתגובות
- 28 לוחמניות והישרדותיות לרבות הטלת דופי ואשמה באחרים כמענה למצוקות שהיא עצמה
- 29 יוצרת. מדובר בדפוסים שהתקבעו והאם לא יכולה לשנותם.
- 30
- 31 28. האב טוען כי משמונתה אפוטר' לדין לילדים סוף סוף הייתה להם כתובת לומר את כאבם
- 32 וקשייהם מול האם. האם היא זו שטעתה שעמדה על זמני שהות בכל מחיר עד שכלו כל
- 33 הקיצין והילדים שהיו מסוגלים לכך עשו מעשה ונמלטו מביתה. האב טוען כי הילדים

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-2024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

- 1 הצעירים נותרים בבית האם בניגוד לרצונם ואילו הגדולים פוגשים בה באופן סדיר
2 בשבתות בעידודו הפעיל.
3
4 29. האב הוסיף כי מתנהלת חקירת משטרה כנגד האם בגין התעללות והזנחה של הקטינים
5 ובגין אירוע אלימות מיום 17.10.2024 כנגד הבן ה. אשר נחקר בחקירת ילדים.
6
7 30. האב מסכם כי אין הוא הורה מנכר ומסית, כי האם בחרה להזניח עצמה והילדים ואת מצב
8 הבית ולא נוטלת אחריות על מצבה, וכי יש לתת לזמן לעשות את שלו בכל הנוגע הן לשיקום
9 האם מבחינה נפשית ותפקודית ובהתאמה שיקום הקשר עם הילדים.
10
11 31. לפיכך עתר לדחות בקשת רשות הערעור ולחייב האם בהוצאות משמעותיות.
12
13 **ההליך בבית משפט זה:**
14
15 32. הבקשה נקבעה לדיון לפניי במעמד עו"ס לסדרי דין ועו"ס לחוק הנוער והאפוטי' לדין
16 ובמסגרת הדיון נפרשה יריעת המחלוקת בין הצדדים תוך שכל צד מתבצר בעמדתו: האם
17 המשיכה לטעון וביתר שאת כי מדובר בתיק ניכור הורי, באב מנכר אשר ילדיהם הפכו
18 לשבוייו במסגרת קונפליקט הגירושין ואילו האב ממשיך להחזיק בטיעון, כי לאם בעיות
19 אישיות וקשיי תפקוד וכי היא למעשה כרעה תחת העומס ללא שהיא מטופלת כנדרש ועל
20 כן אין ולא היה מנוס אלא מצמצום זמני השהות וזאת כחלק משמיעת קולם ורצונם של
21 הילדים.
22
23 33. אציין כי לפניי הופיעו האפוטי' לדין, העו"ס לסדרי דין והעו"ס לחוק הנוער (מכוח סמכותי
24 לפי סעיף 9 לחוק בית המשפט לענייני משפחה התשנ"ה – 1995). כל הגורמים הללו סבורים
25 שיש להשיב זמני שהות שוויוניים של כל הילדים עם האם על כנם, כי לאב יש את הכוח
26 לעשות כן, כי זו טובת הילדים, כי האם לא התעללה בילדים או נהגה כלפיהם באלימות, כי
27 ארון הבגדים מלא בגדים והבית מסודר, נקי ומתאים לצרכי הילדים וכי **התמשכות**
28 **הקונפליקט במשפחה יוביל לפגיעה קשה ביותר בילדים, פגיעה שנראית כבר היום.**
29
30 34. למשמע עמדה ברורה וחד משמעית זו של גורמי הטיפול והאפוטי' לדין וכאשר גם המלצות
31 המומחית חנה מן ותסקירים קודמים היו זהות, סברתי לתומי, כי עלי לעשות כל מאמץ
32 לסייע למשפחה לסיים את הקונפליקט באופן סופי, מוחלט וגמור (לרבות בהיבטים של
33 איזון משאבים ומזונות) ולהביא לשיקום הקשר בין האם לבין הילדים, כמו גם שיקום

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-8024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

1 הסמכות ההורית והשבת האוטונומיה ההורית לשני ההורים, תוך קביעת מסגרת טיפולית
2 מוחזקת ולא פחות חשוב מכל אלה השבת זמני שהות שוויוניים של האם עם כל הילדים.
3
4 35. אציין כי הצדדים הסכימו שבית המשפט זה ינסה לסייע להם להגיע לפתרון כולל הן בעניין
5 הילדים והן ביתר העניינים שעל הפרק (מזונות ואיזון משאבים) ודומה כי הדבר היה בר
6 השגה. בית המשפט קיים 3 ימי דיונים בשבוע אחד עם ההורים, שמע אותם ואת באות
7 כוחם באריכות, שמע את האפוטי' לדין וגורמי הטיפול, (לא פחות משלוש שעות בכל דיון),
8 ערך עבורם טיוטת הסכם כוללת ואף נקבעה פגישה רבת משתתפים בלשכת הרווחה במעמד
9 בית המשפט והילדים וגורמי הטיפול, אך בסופו של יום הדבר לא הסתייע כך שהסכסוך
10 לא נפתר.

11
12 **דיון והכרעה:**

13
14 36. הואיל ואלה פני הדברים אין מנוס אלא מקבלת בקשת רשות הערעור, דיון בבקשה
15 כבערעור והיענות לו בחיוב במובן שאורה על ביטול החלטת בית משפט קמא ומתן הוראות
16 מתאימות כפי שיפורט בסיפה של ההחלטה.

17
18 37. ראשית אציין, כי אני מוצא פגם בכך שהחלטת בית משפט קמא מפרטת את ראיון הילדים,
19 שאלות בית המשפט קמא, תשובות הילדים קמא והתרשמותו של בית משפט קמא
20 מהילדים. על פי תקנות 53, 55 לתקנות בית המשפט לענייני משפחה (סדרי דין) התשפ"א –
21 2020, התרשמות שעורך בית המשפט לענייני משפחה ביחס לפגישה עם הקטין אמורה
22 להישמר בכספת בית המשפט או באופן מאובטח אחר והיא תהיה חסויה מכל אדם אחר
23 למעט בית המשפט לערעור. ברירת המחדל היא שבית המשפט **לא יפרט** בהחלטתו את דברי
24 הילד, אלא אם הסכים הילד לגילוי הדברים כולם או חלקם ובית המשפט מצא כי יהיה
25 בגילוי כדי לקדם את טובת הילד.

26 אציין כי לא הובאה בפניי תרשומת אחרת שנערכה על ידי בית משפט קמא לעניין המפגש
27 עם הקטינים. בנוסף, לא מצאתי בהחלטת בית משפט קמא מושא הבקשה שלפניי
28 התייחסות לעמדת הילדים, דיון בשאלת רצונם כי הדברים יופיעו בהחלטה שיפוטית
29 (והאם כל הדברים או חלקם) וחסרה לטעמי בחינה האם ומדוע סבור בית משפט כי יהיה
30 בגילוי הדברים כדי לקדם את טובת כל אחד מהילדים (כמצוות התקנות לעיל).

31
32 38. אני סבור כי מתן ההחלטה השיפוטית של בית משפט קמא בהסתמך על התרשמות בלעדית
33 מדברי הילדים בפניו היא אפשרית, אך בנסיבות העניין ייתכן והייתה נדרשת זהירות רבה
34 יותר הן בפירוט הדברים והן בהסתמכות עליהם בשים לב למורכבותו של העניין. כאשר

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-8024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

- 1 נשמעים ילדים בהליך משפטי שעניינו סכסוך הורי בעצימות גבוהה, על בית המשפט לנהוג
2 משנה זהירות ממתן משקל מוגבר לקולם ורצונם של ילדים. זאת בייחוד מקום שעולה
3 חשש משמיעת קולם לקיומם של מאפייני ניכור הורי בקרבם (ובפרט שאלת קיומה או
4 היעדרה של אמביוולנטיות, אידיאליזציה של הורה אחד מול השחרה מוגזמת של האחר,
5 הפרזה בחסרונות ההורה הדחוי, היעדר או צמצום כמעט מוחלט בזיכרונות או חוויות
6 חיוביות בקשר עם ההורה הדחוי). השאלה היא לא רק אם נשמע קולו של הילד בהליך,
7 אלא בעיקר האם נשמע קולו **האותנטי** וכיצד יכול השופט לחתור ולהגיע להבנת קולו
8 האותנטי של הילד (ראו דיון בפסיקה הדנה בתיקי אמנת האג בחריג ההתנגדות של הילד –
9 בע"מ 5303/21 פלוני נ' פלונית (נבו 25.8.2021)). שאלה זו צריכה לשאול עצמו גם כל
10 אפוטרופוס לדין של ילדים המצויים בסכסוך בעצימות גבוהה.
11
- 12 39. השופט יניב בוקר סוקר במאמרו "**שיחה בין שופט לילד**" (נבו 2018) חששות מפני
13 הסתמכות יתר על דברים שנאמרים על ידי ילדים בשיחה עם שופטים. טענה זו מבוססת
14 על הנטייה האנושית המובנת מאליה להסתמך בצורה חזקה יותר על מידע "שאסף" האדם
15 עצמו ועל הנטייה האנושית להתחבר ברמה הרגשית לילדים. כלומר כיוון שהשופט הוא זה
16 "שאסף" את המידע, על ידי שיחה ישירה עם הילד, הוא עלול בקלות רבה יותר להאמין
17 שהוא אכן מהימן וליתן לו משקל רב מדי בתהליך קבלת ההחלטה. זאת במיוחד כשהשיחה
18 נעשית בלשכת השופט, ללא נוכחות אחרים. טיעון אחר מובא מכיוונם של מומחים ממדעי
19 ההתנהגות בדבר היותם של הילדים נתונים בקלות רבה יותר לסוגסטיה המשפיעה
20 משמעותית על דיוק ואיכות המידע המתקבל מראיון עם ילדים. טיעון שלישי הוא חשש
21 "מעודף אמפטיה" של השופט לילד המרואיין על ידו (עמ' 26 למאמר). במקום אחר הוא
22 מתייחס לזהירות שיש לייחס לאמירות של ילדים שהוריהם מצויים בסכסוך. ילדים אלה
23 נמצאים בקונפליקט נאמנויות קשה ביותר ויש סברה כי הם ייטו לומר דברים טובים יותר
24 על מי שהביא אותם למפגש עם השופט או בילה איתם לאחרונה (שם בעמ' 32 פסקה
25 שלישית).
- 26
- 27 40. הפתרון להתמודדות עם ביקורות מסוג זה ביחס לראיונות ילדים נעוץ בדרך כלל בעריכת
28 ראיון ילדים מובנה על פי פרוטוקול תוך צמצום השימוש בשאלות סוגסטיביות.
29 ראו: Ceci, S. J., & Friedman, R. D. (2000). The suggestibility of children: Scientific research
30 and legal implications. *Cornell L. Rev.*, 86, 33.
31 Hershkovitz, I. (2011). Rapport building in investigative interviews of children. *Children's*
32 *testimony: A handbook of psychological research and forensic practice*, 109-128.
33
34

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 8024-10-24 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

- 1 41. הכשרה ייחודית בתחום זה ניתנת בשנים האחרונות לכל שופטי המשפחה בישראל, אך
2 במקרה הנוכחי לא הוברר לי האם הראיון נעשה על פי הפרוטוקול אם לאו וההתרשמות
3 היא כי מדובר יותר בראיון חופשי של בית משפט קמא עם הקטינים על כל המשתמע מכך.
4
5 42. נוכח כל המבואר ובשעה שמדובר בהחלטה שמבוססת כמעט בלעדית על דברי הילדים בפני
6 בית משפט קמא – ילדים שמצויים בסכסוך הורי בעצימות גבוהה, איני סבור שהיא חסינה
7 מביקורת והתערבות.
8
9 43. כך או אחרת, כיום בחלוף שלושה חודשים מאז ההחלטה אין חולק שהתוצאה "בשטח"
10 היא ששלושה ילדים (הגדולים) אינם לנים כלל אצל האם ומקיימים עמה זמני שהות
11 מועטים ומינימליים ביותר ונראה כי הדבר כבר משפיע ועלול להמשיך ולהשפיע גם על
12 הילדים הצעירים (זו אף התרשמות בית משפט קמא מה. ומ-מ. שנראית מדוייקת
13 בנסיבות). ההחלטה של בית משפט קמא לעניין א. אינה מקוימת והיא אינה מגיעה לבית
14 האם לפגוש בה. אם ישנם מפגשים, הם מחוץ לבית האם (בניגוד לסעיף 49 להחלטה) די
15 בעובדה זו כדי ללמד על כך שהאב אינו מפעיל סמכות הורית כפי שבית משפט קמא עצמו
16 הורה לו לעניין אכיפת זמני השהות. הדבר מלמד כי ההחלטה אינה מבוצעת ממילא. אם
17 ביחס לרכיב זה בהחלטה לא מצליח האב להפעיל סמכות הורית, הדבר מצביע בהסתברות
18 גבוהה כי אף אם כפי שיטתו "יש לתת את הזמן להליך הטיפולי ורק אז להשיב זמני שהות",
19 הרי שאז עלול הדבר להיות מאוחר מדי והוא לא יוכל להפעיל סמכות הורית לאכיפת
20 החלטה שכזו.
21
22 44. קשה וסבורני שאסור להשלים עם מציאות שבה ממצב שבו יש אם שגידלה כדמות הורית
23 מטפלת עיקרית, 5 ילדים צעירים כאשר האב משרת בצבא ורחוק מהבית שנים לא מעטות,
24 היא הופכת בחסות הקונפליקט ההורי/זוגי לאם מנותקת קשר מילדיה הגדולים (למעט
25 מפגשים בסופי שבוע אחת לשבועיים כמעט ואין קשר, בטח לא קשר יזום על ידי האב או
26 הילדים).
27
28 45. אני סבור שהותרת המצב על כנו יוצר מציאות בלתי נסבלת ובלתי אפשרית בגדרה מידרדר,
29 מורע ונפגע עד מאוד הקשר של האם עם הילדים ויש לעשות מעשה כדי למנוע זאת. קיוויתי
30 עד מאוד שהדבר יבוא מתוך התבוננות פנימית של ההורים ובעיקר של האב ומתוך הכרה,
31 רצון והבנה כי טובת כל הילדים היא לשהות אצל שני ההורים ולא אצל הורה אחד, כי
32 טובת הקטינים היא שהוריהם יסיימו הסכסוך, אך תקוות לחוד ומציאות לחוד.
33

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-8024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

1 46. יודגש, כי עמדת העו"ס לסדרי דין היא כי הקונפליקט ההורי עדיין בעיצומו, הילדים
2 מצויים בתוך, מחזיקים עמדה שלילית כלפי האם וחיובית כלפי האב, אין תקשורת ככל
3 בין ההורים ואין פתרון נראה באופן. הילדים זקוקים שההורים יאמרו להם אם הם בסדר
4 אם לאו. העו"ס המליצה כי לגבי ל. וא. יש להשיב את זמני השהות לאלתר (עמ' 7 שורה
5 15 ובעמ' 8 שורה 13) כי צריך להמשיך במהלך הטיפול וכי אין בדברים שהעלו הילדים
6 בפני בית משפט קמא במסגרת המפגש עמו, כדי להצדיק שינוי/הפחתה/ביטול של זמני
7 שהות. ביתה של האם נבדק, ארונות בגדים נפתחו, חדרי הבית נסקרו ואף תכולת המקרר
8 נבחנה על ידי גורמי הרווחה. אין חוסר בבית האם ואף אם היה, לא מדובר בסיבות היכולות
9 להצדיק לגישת העו"ס צמצום והרחקה מהאם (עמ' 7 שורה 36). העו"ס מוסיפה בקול צלול
10 וברור כי **המפתח הוא האבא** וכי האם מצדה עושה עבודה טיפולית (עמ' 8 שורה 4 ובשורות
11 18-20 לפרוטוקול). העו"ס הוסיפה כי חשוב לעבוד על המסר שיעבור לילדים והוא ששני
12 ההורים מקיימים הורות משותפת (עמ' 13 שורה 7). העו"ס גילתה דאגה בדיון שנערך לפני
13 לאור התנגדותו העיקשת של האב לקבל את המלצת גורמי הטיפול לכינון מחדש של זמני
14 שהות שוויוניים.

15
16 47. זו גם בפירוש עמדת העו"ס לחוק הנוער המלווה את התיק מזה מספר שנים. היא ציינה כי
17 האב הגיש תלונה בגין פגיעה של האם בקטין חסר ישע והחקירה העלתה שהילד נפל כאשר
18 אמו משכה אותו והקטין שלל אלימות מצד האם (בעוד האב משוכנע שהאם נהגה בו
19 באלימות וגרמה לו לחבלה). העו"ס מתארת כי קראה חקירות כל הילדים מנובמבר 2023
20 והזדעזעה מהדברים הקשים שהילדים סיפרו ו/או ייחלו לאמם (כך למשל אז ה. היה בגיל
21 7 וכאשר הוא נשאל מה היה רוצה שיהיה עם אמא אמר שרוצה שתמות (עמ' 10 שורה 3)).
22 גם לשיטת העו"ס לחוק הנוער, הפתרון הטוב בשביל הילדים הוא שישהו עם שני ההורים
23 תוך כדי הליך טיפולי והפסקת הסכסוך. העו"ס שללה עמדת האב כי יש להתחיל בטיפולים
24 ביחידה הייעוצית "אהבה" ורק בהתאם לכך לשקול החזרת זמני שהות. לדבריה "אם נחכה
25 עד שיתחילו טיפולים נקבע את המצב" (עמ' 10 שורה 11 לפרוטוקול). אף העו"ס לחוק
26 הנוער גילתה דאגה לאור ההתנגדות הסמויה והגלויה של האב לכל הסדר שבו יושבו זמני
27 שהות שוויוניים על כנם ושבה וטענה כי הזמן הוא קריטי (עמ' 20 שורות 8-11).

28
29 48. האפו"ט' לדין אף היא שוכנעה כי זהו הפתרון שייטיב עם הילדים וכי נכון יהיה שייקבעו
30 סנקציות אך זאת לאחר שייקבע דפוס של הפרה ולא אחרי הפרה בודדת. היא ציינה כי
31 האם עוברת שינוי, כי היא אם טובה, משתדלת שהולכת לטיפולים והיא במעקב אחר תכנית
32 הטיפול (עמ' 19 שורות 15-17).

33

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-8024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

49. הנה כי כן, **הכל** (חוץ מהאב) סבורים, כי יש להשיב **בהקדם ולאחר** הסדר של זמני שהות
שוויוניים של הילדים אצל האם (למעט בעניין הבת י. לאור גילה). **הכל** סבורים כי הטענות
בדבר היעדר סדר ניקיון, מחסור באוכל ובגדים בבית האם לא הוכח כלל ואף אם היה ממש
בטענות אלה, **לא היה בכך להצדיק אי קיום זמני שהות עם לינה**. הכל סבורים כי יש צורך
להביא לסיום הסכסוך. **הכל חוץ מאחד – האב**. זה מטיל את האחריות על גורמי הטיפול.
זה טוען כי לא יוכל לממש סמכותו ההורית. זה חושש מקביעת סנקציות כנגדו, זה חושש
כי אנו פוגעים בילדים בכך שמבקשים להשיב הסמכות ההורית ולהשיב הילדים לזמני
שהות שוויוניים. זה שב ומטיל את האחריות למצב הקיים רק לפתחה של האם. זה רוצה
להמשיך במצב הקיים עד שישתנה בעקבות הטיפול העתידי בילדים. זה אף מעוניין
בהפחתת זמני שהות של הילדים הצעירים ה. ומ. אינני יכול לקבוע בוודאות כי האב הורה
מנכר, אך חלק מהתבטאויותיו, חלק משמעותי בהתנהגותו בפועל מלמדים על נקיטת
אסטרטגיות של ניכור הורי שאין ליתן להן יד. יש לזכור, כי ההסתה של ההורה המנכר לא
חייבת להיות אקטיבית. **היא לעיתים פסיבית ובמהלכה הקטין מזדהה לחלוטין עם**
מחשבותיו ורגשותיו של ההורה המנכר, ביחס להורה המנוכר.
חשוב להזכיר, כי "במצב של ניכור הורי ברמה החמורה, ההורה המנכר "שוטף את מוחו"
של הקטין נגד ההורה האחר, וגורם לו להדחיק כל רגש חיובי כלפי ההורה המנוכר,
כשהמטרה היא ניתוק כל קשר בין הקטין להורה השני. במקרה כזה, **ההורה המנכר גורם**
לקטין לראות כל אירוע פעוט וחסר חשיבות שבו ההורה המנוכר פגע בו, כאירוע נוראי
ומזוויע וכך נוצרת אצל הקטין תחושת פחד ואימה מההורה השני. מצב זה גורם לקטין
לחשוב שההורה השני הוא התגלמות הרוע, ומשכנע אותו שיש למחוק את דמותו כליל.
הורה משמורן שתומך בהצדקות שמספק הקטין לחוסר רצונו לקשר עם ההורה השני
ומסייע לו לעמוד על זכותו לנתק קשר על אף שאין כל הצדקה עניינית לכך, הוא מחולל
הפשע ולמצער שותף לפשע" (ראו עמ"ש (ת"א) 8965-10-20 פלונית נ' פלוני (נבו
20.1.2020)).

אציין עוד כי הגם שהאב הוא מה שמכונה אדם "סופר נורמטיבי" אך כפי שאמר כב' השופט
שוחט :

"בכוחם של הורים משמורנים, גם הורים נורמטיביים, להשפיע על
הקשר בין ילדיהם עם ההורה השני. לטוב ולרע. במקרה שלפנינו
לרע." (רמ"ש (ת"א) 48940-03-20 פלונית נ' פלוני (נבו 10.8.2020)).

מאחר וכעת האב הוא המשמורן של י. , א. ול. אביא מה שנכתב בעניינם של הורים
משמורנים בהקשר זה :

33

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-8024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

1 "חובתו של הורה משמורן לפעול כך שהקטין ירגיש נח בקשר עם
2 ההורה השני. הורה שמגלגל עיניו לשמיים וטוען שזה רצון הקטין,
3 מועל באופן קשה בחובתו ובתפקידו. הורה שלא משתף פעולה עם
4 גורמי טיפול שמונו לצורך חידוש הקשר, מבצע עוולה חמורה לא
5 רק כנגד ההורה המנוכר אלא אף כנגד הקטין." (ראו עמ"ש (ת"א)
6 8965-10-20 לעיל).

7
8 50. ניתן היה ללמוד מדברי האב ומהתנהגותו ורצונו כפי שהביע אותו לא אחת בפניי כי מדובר
9 בסממנים של אסטרטגיות של הורה מנכר ; ראשית אין ספק כי הוא מערב הילדים בסכסוך
10 ההורי בפרטים שונים (עניין רכישת הבית על ידי האם, מחלוקת בעניין חוגים ועוד), הוא
11 מפחית עד מעלים כליל בצורך של הילדים לקשר עם האם, התייחסותו חד ממדית ונעדרת
12 דו ערכיות בתיאור האם (היא רק חסרת יכולות, בעלת בעיות אישיותיות, קורסת תחת
13 העול וכיו"ב), הוא דוחף להעניק כל העת כוח בלתי מותאם ומוגזם לילדים בהיררכיה
14 המשפחתית (לא אוכל לכפות על הילדים, לא פועלים לפי רצון הילדים, תנו לי "סוכריה"
15 מול הילדים), הוא מצפה שהאם תספק כל רצון שלו (תלך לטיפול, תפחית זמני שהות, תכיר
16 בכך שלא מתפקדת, שהיא כורעת תחת העומס), אמונותיו לא משתנות גם כאשר גורמי
17 הטיפול מציגים לו ביקורי בית, התרשמויות מניהול הבית על ידי האם ומיכולותיה של האם
18 כהורה, הוא מדכא או מכחיש קיומם של זיכרונות חיוביים כלשהם מההורות של האם
19 (כאשר נשאל על ידי כיצד זה האם גידלה כמעט בגפה הילדים כאשר היה בצבא, השיב של.
20 אמר לו שלא היה טוב). מעודד התנהגויות שליליות כלפי האם, כגון הברחה ממנה. מחזק
21 אמירות וטענות של הילדים בדבר אלימות האם (שהוכחו כדברי העו"ס לחוק הנוער כלא
22 נכונים) ועוד.

23
24 51. אם כן, ביריעה שנפרשה לפניי איני יכול לקבוע בוודאות אם מדובר בניכור הורי אם לאו
25 והאם מדובר רק בניכור מצד האב או שמא במקרה היברידי (גם ניכור וגם קשיי קשר
26 הנובעים מהאם, אישיותה והתנהגותה), בפרט לאור עמדת חלק מגורמי הטיפול שנמנעו
27 לקבוע כך בשלבים שונים של ההליך ובשים לב למורכבות העניין ולחלקים בעייתיים
28 בדינמיקה ההורית מצד האם מול ילדיה כמו גם דפוסי אישיותה שממנה אין להתעלם
29 וייתכן מאוד שגם להם יש תרומה לבעיות בקשר. אלא שאין צורך בכך. די לי בקביעה של
30 גורמי הטיפול ובהתרשמותי כי "האב הוא המפתח" לשינוי והנעה של הילדים לחזור לזמני
31 שהות שוויוניים אצל האם כדי לדחות את כל טענותיו וניסיונותיו להעביר האחריות
32 לכישלון הקשר לפתחה של האם. די לי בכך כדי להבין שנדרשת התערבות שיפוטית
33 וטיפולית אחרת של הערכאה הדיונית.

34

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-2024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

- 1 52. אשר על-כן, לאחר קיום דיונים ממושכים, עיון בכל החומר שנאסף בעניינה של המשפחה
2 ושמייעת עמדות גורמי הטיפול והמקצוע, סבורני כי החלטת בית משפט קמא ממילא לא
3 קוימה והיה בה רק ליתן לגיטימציה לאב להחזיק בעמדה כי אל לילדים להיות בזמני שהות
4 עם האם כבעבר. אני לא משוכנע שקולם של הילדים כפי שהובא על ידי בית משפט קמא
5 הוא בהכרח קולם האותנטי וכאשר מדובר על ילדים בתווך בין הורים בסכסוך בעצימות
6 גבוהה לא ניתן לשוות לדברים שהילדים אומרים משקל ומשמעות כפשוטם ויש לברר האם
7 מדובר ברצונם האותנטי אם לאו ועד כמה הרצון מושפע מהסכסוך.
8
9 53. סבורני כי ניתן ונכון היה להביא לסיום הסכסוך עוד השבוע על פי מתווה שהנחתי בפני
10 ההורים ובכך להשיא באופן משמעותי את סיכויי הצלחת התכנית הטיפולית שהוצעה על
11 ידי בית משפט זה אך הדבר לא הסתייע בשל סירובו של האב. בנסיבות אלו וככל שלא
12 תהיה הסכמה גם בפני בית משפט קמא לסיום הסכסוך נראה כי ייתכן ויהיה על בית משפט
13 לענייני משפחה לגלות גישה סמכותית הרבה יותר וסלחנית הרבה פחות להפרות של
14 החלטותיו ולגלות מינימום של סובלנות אם בכלל לפגיעה בזמני שהות של הילדים עם האם
15 בכלל וכלפי כל הפרה של החלטותיו בעניין זמני שהות ו/או דרכי טיפול בפרט.
16
17 54. אני רואה לנכון להבהיר לאב, כי המשך התנהלות מפרת החלטות ודרכי טיפול עלולה
18 להוביל לנקיטת הליכים לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) התש"ך – 1960 שכן סרבנות קשר
19 בין קטין לבין מי מהוריו היא תופעה חמורה שעלולה לגרום לקטין נזק נפשי משמעותי
20 ובלתי הפיך (רמ"ש (ת"א) 48940-03-20 פלונית נ' פלוני (נבו 10.8.2020)). על כן ראוי, ואני
21 מורה לעו"ס לחוק הנוער לעקוב מקרוב אחר מצב הדברים במשפחה ובמידת הצורך לשקול
22 נקיטת הליכים מתאימים.
23
24 55. אציין כי אני מוצא גם קשיים בהתנהגות האם מול הילדים בעבר, בפרט בעניינה של א. ,
25 אך נראה כי האם מטופלת, מוחזקת, מודעת ומתמודדת עם קשייה השונים. כעת נכפה
26 עליה מצב בלתי אפשרי שבו 3 מ-5 ילדיה אינם שוהים עמה ועל כל גורמי הטיפול והמקצוע
27 וכן, גם על בית המשפט למנוע מהנצחת מצב זה, לשנותו ובוודאי למנוע הידרדרות זו גם
28 ביחס לזמני שהות עם הילדים הקטינים.
29
30 56. בנסיבות אלו ובשים לב לכל האמור, אין מנוס אלא מלהורות על ביטול החלטת בית משפט
31 קמא ומתן הנחיות לטיפול שונה במשפחה מזה שנעשה עד כה.
32
33 57. כפועל יוצא מקבל הערעור במלואו ועל כן מורה כדלהלן:
34

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 24-10-8024 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

- 1 .57.1 מורה על ביטול החלטת בית משפט קמא מיום 5.8.2024.
- 2
- 3 .57.2 מורה לבית משפט קמא לקיים דיון טיפולי דחוף בנוכחות כל גורמי הטיפול
4 בדחיפות בתוך 14 יום מהיום ולקבל החלטה מתאימה בעניין תוכנית טיפול
5 הכוללת זמני שהות של כל הילדים עם האם כטוב חכמתו ושיקול דעתו בשים לב
6 לעמדת כל הצדדים, הגורמים ובפרט גורמי המקצוע והטיפול.
- 7
- 8 .57.3 ככל שהצדדים אינם מגיעים להסכמות בבית משפט קמא, מורה לבית המשפט
9 לשקול אם יש צורך במינוי מומחה נוסף לבחינת התנגדות ילדים לקשר עם
10 הורים בחסות קונפליקט הורי בעצימות גבוהה לשם מתן המלצות מתאימות ו/או
11 על מנת לשמש גורם מתכלל בין כלל גורמי הטיפול לשם החזקת המשפחה לא
12 רק בטיפול אלא גם בפיקוח גורם מטעם בית המשפט המוודא ביצוען של
13 החלטות.
- 14
- 15 .57.4 מחייב את המשיב לשלם למבקשת הוצאות הבקשה ושכר טרחת עורך דין בסך
16 7,000 ₪.
- 17
- 18 .57.5 הפיקדון יושב למבקשת באמצעות ב"כ.
- 19
- 20 המזכירות תמציא ההחלטה לצדדים, לאפוטי לדין, לעו"ס לחוק הנוער ולעו"ס לסדרי דין.
21 ניתן לפרסום לאחר הסרת פרטים מזהים של הצדדים.
22 ניתנה היום, כ"ו חשוון תשפ"ה, 27 נובמבר 2024, בהעדר הצדדים.
- 23

אסף זגורי, שופט

24
25
26

ג'ט אאובר

OVER

משפחה • משפט • ומה שביניהם